

TÓTH SÁNDOR LÁSZLÓ TUDOMÁNYOS ÉLETRAJZA

1954. augusztus 3-án született Szegeden. Általános iskoláit a Rókusi I. sz. általános iskola zenei tagozatán, középiskolai tanulmányait a Tömörkény Gimnáziumban végezte. 1972–1977 között a JATE történelem–angol szakát, 1974–1980 között pedig latin szakát végezte el. Egyetemi hallgatóként diákköri konferenciákon vett részt, 1977-ben Pécsen a kora újkori magyar történelemhez kapcsolódó témából (*A 16. századi török válság kérdései*) adott elő, az 1979. évi egri OTDK-n a magyar történelmi szekcióban különdíjat kapott.

1977–1979 között a kiskunhalasi Szilády Áron Gimnáziumban tanított angolt, történelmet és latint. 1979 szeptemberében a JATE Középkori Magyar Történelmi Tanszékére került ösztöndíjas gyakornokként. Szemináriumi gyakorlatokat vezetett kora újkori magyar történelemből (1526–1790). Gyakornokként „summa cum laude” védte meg 1981-ben bölcsészdoktori értekezését. Dolgozata *Az Oszmán Birodalom válsága, külpolitikája és stratégiája 1568–1606 között* címet viselte. A két évre szóló gyakornoki terminus lejártá után, 1981 augusztusa és 1984 januárja között levéltárosként dolgozott a Csongrád megyei Levéltárban. A levéltári teendőik (18–20. századi levéltári anyagok rendezése, segédletírás, ismeretterjesztő előadások stb.) mellett továbbra is tartott szemináriumot és speciálkollégiumot az egyetemen kora újkori magyar történelemből. 1984 februárjában a JATE ekkor szerveződő Történelmi Segédtudományok Tanszékén kapott tudományos munkatársi állást. Itt a történelmi segédtudományok (paleográfia, kronológia, levéltári, könyvtári és könyvészeti ismeretek stb.) mellett tartott újkori magyar történelmi szemináriumot és magyar őstörténelmi speciálkollégiumot is. 1985–89 között a történelem tanári továbbképzés szervezője, vezetője volt. Az 1980-as évek második felében (1985–1988) az *AETAS* című, akkor a szegedi egyetemi történészhallgatók folyóiratának a tanárszerkesztője.

1987 elején adjunktusi beosztásban átkerült a Középkori és Kora Újkori Magyar Történelmi Tanszékre, ahol évfolyam-előadást tartott Magyarország története 1526–1790 címmel, továbbá szemináriumokat vezetett a korszak történetéből. Magyar őstörténelemből speciálkollégiumot hirdetett, emellett továbbra is részt vett a Segédtudományi Tanszéken megkezdett *Kormányzattörténelmi* c. stúdium oktatásában és a helytörténet oktatását is vállalnia kellett.

1992-től beindult a szegedi egyetemen is a doktoranduszképzés. A történész program doktori tanácsában titkárként, majd később, 1995 után a habilitációs bizottságban is titkárként működött. Ezzel párhuzamosan 1992 szeptemberétől 1995-ig tanszékvezető-helyettesi megbízatást látott el. Tanári tevékenysége elismeréseként 1989-ben miniszteri dicséretben részesült. Közben 1994-ben *A 9. századi magyar törzsszövetség szerkezete és külkapcsolatai (838–896)* címen sikeresen megvédte kandidátusi értekezését, amelynek alapján az MTA Tudományos Minősítő Bizottsága 1994 júniusában a történettudományok kandidátusává nyilvánította. Az 1994-es tanév során a történész tanszék oktatási ügyeit összehangoló Történész Oktatási Bizottság elnöki teendőit bízták rá, és 1994–2000 között kari tanácsstag is volt. 1995-ben docensi kinevezést kapott. 1995–2003-ig tanszékvezetőként irányította a Középkori és Kora Újkori Magyar Történelmi Tanszékét. Ebben az időszakban (1995–2000) ismét ellátta a történelem tanári továbbképzés vezetését. 1995-től a történelmi tanszékcsoporthoz *Acta Universitatis Szegediensis (de Attila József nominatae) Acta Historica* folyóirata szerkesztőbizottságának tagja és több szám (100., 103., 109., 116., 137.) szerkesztője is volt. Őstörténelmi kutatásaiért 1996-ban Kuun Géza-díjban részesült.

1996 októberétől előbb 1997 júniusáig, majd 1997-től három évre kinevezve, 2000 júniusának végéig tartóan a történelmi tanszékekből egy új struktúrában átszerveződő Történelmi Intézet első intézetvezetője lett. 1998–2010 között a SZTE BTK Tudományos és Pá-

lyázati Bizottságának tagja. Az SZTE BTK Történeti Intézete idegen nyelvű évkönyvének – *Chronica (Annual of the Institute of History of the University of Szeged)* – alapítója, első számának (2001) szerkesztője, a szerkesztőbizottság tagja (2001–2008).

2012-ben *A magyar törzsszövetség/fejedelemség hadjáratai a IX–X. században* tárgykerében habilitált, majd 2017-ben *A magyar törzsszövetség politikai életrajza (A magyarság a 9–10. században)* c. értekezésének megvédésével megszerezte az MTA doktora címet, és 2018-tól mint egyetemi tanár dolgozik saját tanszékén.

Több külföldi egyetemen tartott előadást, vezetett kisebb kurzust. 1989–1990-ben Fulbright-ösztöndíjasként az Egyesült Államokban végzett kb. 7 hónapig kutatómunkát (Texas A&M University). Annak ellenére, hogy ez kutatói ösztöndíj (Fulbright scholarship) volt, Kosztolnyik J. Zoltán professzor a Texas A&M University Történeti Intézete részéről felkérte, hogy tartson előadást a magyar felsőoktatásról. Kosztolnyik professzor előadásai résztvevőjeként az 1989-es tanév őszi és tavaszi szemeszterében egy-egy előadást tartott a középkori Magyarországról és szomszédairól.

2013. április 22–26. között az Erasmus-program keretében az eperjesi egyetemen Kónya Péter professzor meghívására a történelem tanszéken tartott előadást a magyar honfoglalás és államalapítás témakörében szlovák hallgatóknak (angolul, illetőleg Patrik Derfiňák jóvoltából szlovák tolmácsolásban). 2015 novemberében pedig a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetemen a kolozsvári Erasmus-program során a történelem szakos hallgatóknak előadásokat tartott a magyar törzsszövetségről.

Részt vett külföldi konferenciákon is, 1993, 1997 és 2007 májusában Kalamazoo-ban (Western Michigan University, USA), 2000 júliusában Leedsben (University of Leeds) nemzetközi középkortudományi konferenciákon tartott előadást, illetve szekcióelnök is volt. 1997-ben az újvidéki, prof. Rokay Péter (Újvidéki Egyetem, Novi Sad) szervezte honfoglalás-konferencián adott elő. Az Eperjesi Egyetemen (Prešovska Univerzita v Prešove) 2008-ban a Szlovák–Magyar Történeti konferencián tartott előadást.

Az MTA köztestületi tagja, továbbá tagja a Magyar Történelmi Társulatnak, a Hungaria Latina Magyar Neolatin Egyesületnek és a Magyar Bizantinológiai Társaságnak is. Oktatási területei – a fentiekből kitűnően – Magyarország kora újkori története, az Oszmán Birodalom és Magyarország 16–17. századi kapcsolatai, ezen belül is elsősorban a 15 éves háború (1593–1606). Az utóbbi témából írt tanulmányai a *Haditörténelmi Közleményekben* és az egyetemi *Actában* jelentek meg. Ezekből a kutatásokból az egyetemen előadásokat és szemináriumokat tart. A másik fő kutatási területe a magyar őstörténet (9–10. század), amely témakört tárgyaló írásai a *Századokban*, a *Magyar Nyelvben* és az egyetemi *Actában*, továbbá gyűjteményes kötetekben jelentek meg, s amelynek témaköréből szintén tart előadást. A fent vázolt témakörökben eddig napvilágot látott, 100-nál több publikációja (ebből 7 könyv) túlnyomó többsége politika-, illetve hadtörténeti jellegű. Egyetemi előadásai azonban érintik a társadalomtörténet, sőt a művészettörténet egyes fejezeteit is.

Részt vett és vesz a teljes oktatási spektrumban: alapképzés, minor szak, mesterképzés, osztatlan, illetve doktori képzés. Oktatói pályája során a korábbi egyetemi, 5 éves alapképzésben előadásokat, szemináriumokat és speciálkollégiumokat tartott történeti segédanyagokból, magyar őstörténetből és kora újkori, 16–18. századi magyar történelemből. Az 1980-as évek második felében óraadóként a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Történet-tudományi Tanszékén is tartott előadásokat és szemináriumokat újkori magyar és egyetemes történelemből. Részt vett az egyetem régi medievisztika minor képzésében is szöveg-

olvasási szemináriumokkal. Az új, bolognai típusú képzés mindkét szakaszában (BA, MA) tart előadásokat magyar őstörténetből és kora újkori magyar történetből, több tantárgynak is témafelelőse. 2001-től egykori tanszéke (Történeti Segédtudományok) által meghirdetve új speciális kurzust – Zenetörténet – tart, melyet a Zeneművészeti Kar hallgatói is teljes értékű kredittel vehetnek fel.

Bekapcsolódott az osztatlan tanári képzés középkori és kora újkori előadásaiba. Téma-vezetésével számos szakdolgozat készült (évente kb. 5–10, összesen kb. 150–300 között) az elmúlt több mint három évtizedben. Sikeres diákköri, OTDK-dolgozatok témavezetője.

A korábbi, bölcsészdoktori fokozatot témavezetésével egy hallgató (Németh Csaba) szerezte meg. A doktorandusz (PhD) képzésbe is bekapcsolódott, előbb középkori programban vett részt (pl. Anonymus szövegolvasás), most a modernkori (16–20. század) programban tart előadásokat (Historiográfia) és szemináriumokat (latin és magyar levéltári iratok olvasása, paleográfia). Jelenleg a történeti doktori iskola modernkori doktori programjának vezetője.

Hat doktori (PhD) eljárásban szerepelt, ebből négyben opponensi feladattal, és kettőben a védésben közreműködő bizottság tagjaként. Eddig két doktorandusz hallgatója szerzett doktori (PhD) fokozatot: Bagi Zoltán Péter (ELTE Történész Doktori Iskola – téma-vezető társa R. Várkonyi Ágnes professzor asszony volt – 2006) és Javier Arienza Arienza (SZTE Történész Doktori Iskola – 2010). Jelenleg három doktorandusz hallgatója van (Juhász Krisztina – Bocskai levelezése; Juhász Péter – magyar őstörténet; Kiss Máté – korai magyar–skandináv kapcsolatok). A doktori képzés mellett részt vett MAB akkreditációs eljárásokban és pályázatok bírálóbizottságában is.

Eddig hat konferencia szervezésében vett részt. Ezek között egy külföldi (Kalamazoo, USA) nemzetközi medievisztikai konferencia magyar (szegedi) szekcióját szervezte és levezető elnökként koordinálta is. Egy Szegeden megrendezett szlovák–magyar konferenciát is ő szervezett. Emellett négy (2003, 2006, 2008, 2010), Szegeden tartott (kora) újkori magyar történeti (PhD) konferencia társszervezője volt Bagi Zoltánnal együtt.